

הישיבה

הגליון לבן הישיבה

גליון מס' 52

אליך בן ישיבה

בימים האחרונים מתמודד עם ישראל עם גל מתמשך של טרור רצחני. בני בניו של ישמעאל מקיימים בהידור את הנאמר על אביהם זקנם "והוא יהיה פרא אדם", ויוצאים למסעות של הרג ורצח בכל פינה בארץ הקודש, עם דגש על ירושלים עיר הקודש והמקדש.

בימים מעין אלו גובר הפיתוי והרצון הטבעי להתעדכן בחדשות ובאירועי היום. הרחוב סועה, התקשורת מעדכנת ללא הרף על אירועים חדשים ומסעירים, ופרשנויות פוליטיות וביטחוניות נשמעות בכל דו שיח לו שותפים שני יהודים.

ותורה מה תהא עליה?

דווקא בימים אלו, כשמחוץ תשכל חרב, ומחדרים אימה, זו השעה בה נדרשים בני הישיבות להתאזר בתעצמות נפש כפולות ומכופלות, ולהשקיע את כל מעייניהם בלימוד התורה הקדושה, אשר העידו עליה חז"ל כי היא מגנא ומצל'א.

זאת ועוד, הימים הללו ימי תחילת זמן החורף הם. זהו הזמן המשמעותי ביותר בשנת הלימודים הישיבתית. זמן החורף הוא הזמן שבו בונה הבחור את האישיות שלו לאורך זמן, במשך שישה חודשים תמימים, עם עבודת מידות, ופריחה רוחנית עצומה למי שזוכים לכך.

וכבר אמרו חז"ל על כתר תורה שכל הרוצה ליטול יכול לבוא וליטול, נותר רק הצורך לחזק את הרצון, ולפעול על פיו, להגביר אותו על הרצונות האחרים, ולצאת לדרך שממנה תצא בעזרת ה' גדול בתורה, במידות טובות וביראת שמים.

בהערכה וביקר

העורך

לנצל היטב את ימי הנעורים

ממרן בעל 'שכט הלוי' הגר"ש ואזנר זצלה"ה

עין זכרון. כמו שמסופר על מרן החת"ס ז"ע אשר בשוכבו על ערש דווי קודם פטירתו, הסמיך את בנו מרן בעל הכתב סופר ז"ע לממלא מקומו והזכיר באותו מעמד את כל הפוסקים מתורה נביאים וכתובים המתייחסים לסמיכת זקנים, וכל העומדים שם השתוממו על כח זכרונו ודביקותו בתורה"ק אפילו בשעה כזו.

ע"ז אומר הכתוב, כחיצים ביד גבור כן בני הנעורים. ר"ל, מהיכן נובעת גבורתו של הגיבור בתורה, אשר גם בימי זקנותו דברי התורה מחודדים בפיו - כחיצים ביד גיבור - ותמיד יש מענה בפיהו להשיב דבר לשואליו. **התשובה לכך היא שבצעירותו, בימי נעוריו, ניצל את הזמן היטב, שקד ושינן היטב, ומכח זה לא נשתכח ממנו לימודו.**

העצה של מרן הגר"ש ואזנר זצ"ל לזכירת הלימוד

אשריכם בני הנעורים, בחורים צעירים, שהנכם זוכים ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים. **זכיתם שימי הנעורים עושים לפניכם ועליכם לנצל את הזכות הגדולה הזו. אנו, אלו שכבר עברו שנים אלו היינו חפצים שימי הנעורים ישבו אלינו - כלשון הכתוב (איוב כט, ב) מי יתנני כירחי קדם - אבל את גלגל השנים אין להשיב, על התבוננו שרק דבר אחד מימי הנעורים עומד לעד, והוא השינון והחזרה על הלימוד, כחיצים ביד גבור כן בני הנעורים, זוהי התולדה של ימי הנעורים.**

אמנם שהגירסא דינקותא אכן תישמר אצלכם לימים רבים איעצכם עצה טובה - עליכם לחזור על תלמודכם לכל הפחות ארבע פעמים, כמו שאמרו חז"ל במדרש (שמו"ר פ"מ, א וכע"ז בב"ר פכ"ד,ה ובתנחומא ויקהל ד) מן האלוקים אתה למד, כשביקש לומד תורה לישראל אמרה ד' פעמים, בינו לבין עצמו עד שלא אמרה לישראל, שנאמר (איוב כח, כז) אז ראה ויספרה הגינה וגם חקרה ואח"כ ויאמר לאדם עכ"ל. והוא מדרש נורא, לשבר את האוזן וללמדנו בא, שהאדם לא ישמיע דברי תורתו לפני שחזר עליהם לכה"פ ד' פעמים.

מתוך שיחת חיזוק לתלמידי ישיבתו הקדושה, הובאה במלואה בקובץ 'חיזוק' חלק ו' עמ' 145.

...ידוע שמרן החתם סופר זיע"א היה רגיל לענות לשואליו דבר ולכתוב את תשובותיו הרבות במהירות רבה, ונמצא בכת"ק (הובא בסוף הקדמת 'פתוחי חותם' לתשו' חת"ס חיו"ד) שכתב כמתנצל על הדבר הזה וז"ל: כתיב כחיצים ביד גבור כן בני הנעורים וגו' - דע מה שאחז"ל באבות (פ"ה מ"ז) ואינו נבהל להשיב, כוונה הפשוטה שאל ימהר להשיב וכו', אך הרמב"ם פירש בהיפוך, "אל תהי נבהל להשיב", שלא יבהל וישתומם כשעה חדא עד דמשיב, כי אם השב ישיב חיש להוראות להמקשה טעותו ושגונו. ואומר אני כי שני הפירושים אינם סותרים א"ז ושניהם נשואים בנושא אחד. כי בביתו ובחדרי מדרשו יעיין היטב ואל ימהר להחליט שום סברא, ואח"כ יניחם בחדרי מוחו ומחשבתו, למען יהיו מונחים לפניו, ביום שיבוא אחד לשאול או להקשות, ואל יבהל וישתומם אך ישיב מיד וכו'. והנה אמרו חז"ל "בני הנעורים" פי הנעורים בלילה על שקידת התורה וכו', וזהו פי הקרא, כחיצים ביד גבור - אשר זאת תפארתו שישלח חציו מרה, לא יבהל ולא ישתומם, רק שיהיה באופן טכסיסי מלחמה שהחצים מוכנים באשפתו די והותר - כן בני הנעורים, אותן הלימודים שהוליד על ידי שיגע עליהם, גם בלילה לא שכב לבו, אשרי הגבר אשר מלא את אשפתו מהם, שלימודים אלו מסודרים לו בחדרי מוחו הרבה מאד וכו', עכלה"ט.

כיצד זוכרים את התורה בימי הזקנה?

ונראה להוסיף ולבאר עוד, כי הנה נשאלת השאלה **כיצד מצינו וראינו גדולי עולם שאפילו בזקנותם זכו שזכרוןם לא נחלש ותלמודם היה מחודד בפיהם, הדבר פלא, הלא ידוע שכאשר אדם מגיע לדי זקנה, הזכרון שלו נחלש דאה"נ דאיתא במשנה (סוף מסכת קינין פ"ג מ"ו) זקני עם הארץ כל זמן שמזקינין דעתן מטרפת עליהן וכו', אבל זקני תורה אינו כן. כל זמן שמזקינין דעתן מתיישבת עליהן, ובברייתא שבגמ' (שבת קנב) הלשון היא, תלמידי חכמים כל זמן שמזקינין חכמה נתוספה בהם וכו', אבל ידוע הוא שזהו דוקא לגבי כח המחשבה וההתבוננות, שאם זוכים דעתם מתיישבת עליהם, אבל כח הזיכרון עלול להחלש גם אצלם. אמנם מצינו וראינו גדולי עולם שגם בזקנותם לא כהתה**

אוי לו לאדם שאינו מזכיר ליקויי נפשו, שהרי אינו יודע מה עליו לתקן. אבל אוי ואבוי לאדם שאינו מזכיר מעלותיו, כי הן אפילו את כלי עבודתו אינו מכיר. (רבי ירוחם ממייר)

מחשבת מוסר

הגאון רבי ברוך שפירא שליט"א
ר"מ בישיבת 'קול תורה' לצעירים,
וחבר הנהלת 'לב לאחים'

התחלה אחרי התחלה

ידועים הם דברי חז"ל ש"כל התחלות קשות" (רש"י שמות יט ח), ולכאורה יש לעיין בזה שהרי במציאות אנחנו רואים את ההיפך. דווקא בהתחלה יש כוחות מיוחדים, התרגשות, ומרץ רב, והקושי מתחיל רק בהמשך.

רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, התבטא פעם אודות 'בין הזמנים' ואמר שהעניין של בין הזמנים זה שלאחריו מגיע 'זמן' חדש, והעובדה שהבחורים היו מחוץ לשיבה תקופה קצרה, נותנת להם אפשרות להרגיש התחדשות, להתחיל מחדש עם 'פרישקייט' והתעוררות מיוחדת.

עוד יש לדקדק במה שחז"ל נקטו בלשון רבים 'התחלות', ולכאורה התחלה יש רק אחת, אחרי ההתחלה האדם כבר נמצא בפנים בתוך העניין, ומה שייך שיהיה עוד התחלה? מהו הלשון רבים? ובאמת העניין הוא שמה שאמרו חז"ל "כל התחלות קשות" הכוונה היא לחלק השני של ההתחלה, אחרי שההתרגשות וההתלהבות חולפת, אז נשארים עם הקושי של ההתחלה.

הקושי הזה מורכב מכמה דברים, ראשית, עצם ההפסקה של המצב הקודם, עצם זה שאדם מתחיל מהלך חדש והוא מפסיק את המצב הקודם שהוא היה רגיל בו זהו קושי גדול. כאשר מתחיל זמן חדש וצריך להתנתק מהבין הזמנים יש בזה קושי.

בבין הזמנים בחור יכול לעשות כמעט כל העולה על רוחו, הוא מנהל את סדר יומו, וכשמתחיל הזמן זה נפסק, וצריך שוב להיכנס לסדרי הישיבה, וזה חלק גדול מהקושי של ההתחלה.

בהתחלה רוחנית יש קושי מיוחד

כך? ברוחניות אין 'חוק ההתמדה'! במה שנוגע לרוחניות כל החיים צריך היהודי להתמודד מול היצר הרע, זה לא נפסק אף פעם. אדרבה, חז"ל אמרו "כל הגדול מחברות יצרו גדול הימנו". אמנם נכון שהמלחמה קלה יותר כאשר מתרגלים להילחם ביצר, ומתמלאים בתורה וביראת שמים, אבל תמיד יש קושי, שהרי זו התכלית של האדם בעולם הזה, להילחם ביצר הרע.

מדוע 'צדיק בן צדיק' מעלתו עדיפה?

חז"ל שואלים, איזה "לך לך" היה יותר קשה עבור אברהם אבינו, האם "לך לך מארצך" או "לך לך אל ארץ המוריה" לעקוד את יצחק בנו, ומשיבים חז"ל שהשני קשה היה יותר מהראשון. (תנחומא לך לך ג)

על דרך המוסר והעבודה יש לבאר שה"לך לך" הראשון זה "סור מרע", לעזוב את הארציות, ללכת למקום של רוחניות. ה"לך לך", השני הוא "עשה טוב". לעלות דרגה נוספת. כאשר אדם כבר הגיע לדרגה ברוחניות, והוא צריך להתקדם לעוד דרגה, אסור לעמוד במקום אחד.

איתא בחז"ל שהקב"ה קיבל את תפילת יצחק ולא את תפילת רבקה כי יצחק היה צדיק בן צדיק, וידועה השאלה אדרבה, הרי במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד, ומה המעלה של צדיק בזה שהוא בן צדיק?

אומר הרב דסלה, להיות רשע ולהפוך לצדיק זה קשה, אבל יש בזה אתגר. אדם יודע שהוא במצב גרוע, שמצפה לו משפט קשה בעולם הבא, אז הוא מתחזק, הוא עומד באתגר והופך לצדיק. אבל הצדיק שמצבו כבר טוב, להתגבר ולהתאמץ בכל הכוחות כדי לעלות לדרגה יותר גבוהה, לפעמים זה הרבה יותר קשה. זה ניסיון יותר גדול.

זה השלב הבא, של עוד ועוד התחלות. כאשר בחור כבר עבר את הקושי ההתחלתי, הוא כבר במקום טוב, אבל צריך שוב להתקדם, לאזור כוחות ובחירוף נפש לטפס לדרגה הבאה. זה המטרה וזו התכלית של הבחור בישיבה, ובעז"ה כאשר הוא יתאמץ בזה הוא בוודאי יצליח.

חלק נוסף בקושי הוא במה שנוגע לרוחניות. כי כאשר דם יוצא למסע גשמי, יש לו מטרה ברורה, הוא יודע מה היעד: הוא רוצה להיות פרופסור שמרוויח 45 אלף שקלים בחודש, הוא רוצה את הכבוד וכדומה, המטרה מאוד ברורה ומוגדרת.

אבל כשבחור צעיר מתיישב ללמוד גמרא, עדיין לא ברור לו מה התכלית, את העולם הבא הוא לא רואה, את מתיקות התורה הוא עדיין אינו מרגיש והיעד נראה לו מאוד מעורפל ולא ברור. לכן הקושי גדול יותר.

מצאנו כן אצל אברהם אבינו, בניסיון של "לך לך", הקב"ה אמר לו לעזוב את ארצו, מולדתו, בית אביו וללכת לאן? אל הארץ אשר אראך! היעד לא ברור, לא מוגדר, נראה רחוק ותלוש מהמציאות, זה היה חלק מהניסיון שלו. אותו הדבר בחור שרוצה להתעלות בתורה וביראת שמים צריך לעזוב את הארציות, את השטויות של משחקי הילדים, לוותר על תאוות ועל רצונות ולעבוד לעבר מטרה שהוא עדיין לא רואה אותה. זה לא קל.

אבל צריך לזכור את ההמשך של "כל ההתחלות קשות", חז"ל אומרים שמכאן ואילך יערב לכם. יהיה יותר קל, צריך לדעת את זה שהקושי של ההתחלה הוא רק בהתחלה.

אך עם זאת, צריך לזיז את מלחשוב שאחרי ההתחלה כבר אין קשיים בכלל.

הייתי פעם אצל מרן ראש הישיבה הגרא"ל שטיינמן שליט"א, ובתוך הדברים אמרתי לו ששמעתי פעם משמו של ראש ישיבה באמריקה שאמר לבחורים, שהאדם הוא כמו חללית ששולחים לחלל, צריך להשקיע הרבה כוחות בפעולת ניתוק החללית מכדור הארץ, בגלל כח המשיכה; אבל אחרי שהיא יוצאת מחוץ לאטמוספירה היא כבר נעה מכוח 'חוק ההתמדה'; בלי שום דלק או אנרגיה חיצונית. אותו ראש ישיבה טען באוזני תלמידיו שגם האדם הוא כך, צריך להשקיע בהתחלה מאמצים מרובים כדי להתנתק מהיצר הרע, ואחר כך כבר הכל הולך בקלות.

הרב שטיינמן הגיב ואמר, שברוחניות זה לא

אנחנו לעזרתך בכל ענין ונושא בדרכך לעלות מעלה מעלה.
צוות מורחב של 'מוקד הישיבה' לעזרתך בכל יום בשעות הערב

בין השעות 7:30 ל-10:30 בערב

שיחת חינוך ★ 1-800-20-18-18

קשה לך?
זקוק לעזרה?

קניין תורה

קניין כב: "בלב טוב"

הרב
יעקב סירוטה

וכאשר הלב יהא ער להבין ולהשכיל, לשמוע וללמוד, אזי התורה תשפיע עליו כל כך עד שיחוש כי התורה אכן חייו ואורך ימיו, ולא זו בלבד, אלא היא תתקן את דרכיו, תיישר את מעשיו ותטהר את מידותיו.

והרי תכלית כל הבריאה היא להטיב. ומכיוון שאנו מצויים להידבק בדרכיו של הקדוש ברוך הוא, ממילא זו גם תכלית מעשינו, לעשות צדקה ולאהוב חסד.

אבל התנא בברייתא מגלה לנו שהסדר מתחיל הפוך. אדם צריך לעבוד שיהיה לו לב טוב. ואז, בלב נבון תנוח חכמה.

מכאן שהסדר הוא בשני הכיוונים: מצד אחד התורה משפרת את מידותיו של האדם, אולם מצד שני, האדם עצמו מוכרח גם כן לפתח את חושי ליבו ולעמול להפכו לטוב ומטיב, משום שראינו כאלו אשר הם פרופסורים לתלמוד, אך מידותיהם מושחתות להפליא.

והדרך לעבוד שיהא לנו לב טוב הוא על ידי נתינה. כי הנתינה פותחת את הלב. אדם שנותן מעצמו לזולת, הוא קודם כל מפתח רגישות לעולם, הוא רואה מצוקות ולא רק את עצמו, ומלבד זאת הנתינה מולידה שמחה ושלמות פנימית באדם. והשמחה הזו מרחיבה את דעתו של האדם ללימוד התורה.

הנתינה יכולה להתבטא בין כותלי הישיבה, כאשר קובעים חברותא עם חבר חלש יותר, כשנותנים למישהו להרצות בפניכם את חידושי, ולהחמיא לו בחום, זהו לב טוב אשר מביא לקניין תורה.

ונסיים בלשונו הזהב של רבינו הרמח"ל במסילת ישרים פרק ט"ז:

"והנה הלב הוא המלך לכל חלקי הגוף ונוהג בו, ואם הוא אינו מביא עצמו אל עבודתו יתברך, אין עבודת שאר האברים כלום, כי אל אשר יהיה שמה רוח הלב ללכת ילכו. ומקרא כתוב בפירוש (משלי כג): תנה בני לבך לי".

שימו לב!

ושאלה צדדית נוספת: המציאות בכל העולם היא, שככל שבני אדם מתקדמים בסולם תפקידיהם, הרי הם מתחילים לחוש עצמם מעל כולם, לבזו לכל האנשים הקטנים תחתיהם ולא להחשיב את דעתם כלל. אבל אצל גדולי התורה אנו מוצאים מציאות הפוכה בתכלית: ככל שהאדם הוא גדול יותר בתורה כך טבעו רך יותר ומידותיו טובות יותר. מדוע זה כך? בכדי לענות על כך עלינו להבין קודם כל את תפקיד הלב בעסק התורה. כי מתוך מ"ח הקניינים שבהם נקנית התורה, חמישה תלויים בלב. [בינת הלב, שכלות הלב, לב טוב, לא מגיס ליבו בתלמוד, מתיישב ליבו בתלמוד]. ניתן להסיק מכך את מעמדו החשוב של הלב כאשר באים לעסוק בדרכי קניין התורה.

ובכן, התורה, שלא כמו כל מקצועות האחרים, איננה אוסף של חוקים ומשפטים שצריך לדעת אותם ולנהוג על פיהן. אלא התורה היא החיים עצמם.

מסופר שפעם, באסיפת רבנים כלשהי במעונו של גדול הדור בגולה רבי אהרן קוטלר ז"ע, דרש אחד הרבנים ובין דבריו התבטא ואמר ש"התורה היא כמו חמצן בחיים!". קם רבי אהרן ומוחה: "התורה איננה חמצן בחיים, אלא היא החיים בעצמם!"

כלומר, התורה הינה מהות עמוקה בחייו של היהודי, היא בעצם עיקרו של נפש איש ישראל, כמבואר בזוהר הק' שקוב"ה ישראל ואורייתא חד הוא.

לימוד התורה, אפוא, איננה לימוד מקצוע גרידא, לימוד אורחות חיים ותו לא. אלא משהו פנימי הרבה יותר על כן מובן מדוע בתלמוד תורה זקוקים אנו ללב. משום שהלב הוא המרגיש, הוא המחבר. לאחר שהלב מתעורר באין כלי המעשה וגומרין, אבל קודם לכל הוא הלב.

ובהיות התורה עצם החיים, ולא מין גדר חיצוני שמתווה את החיים, לכן לא שייך ללמוד ולא להיות מחובר. לא להיות קשור אליה רגשית.

רחמנא ליבא בעי

קשר הדוק יש בין הלב לתורה. בעצם, בין הלב לחיים, משום שהתורה הלא היא היא החיים.

המשנה באבות (פ"ב מ"ט) מביאה את מחלוקת התנאים הידועה "איזוהי דרך ישרה שידבק בה האדם?" והשיטות בזה הוא כמניין חמשת תלמידיו של רבן יוחנן בן זכאי: עין טובה, חבר טוב, שכן טוב והרואה את הנולד.

אבל רבן יוחנן בן זכאי קיבל את תשובת רבי אלעזר בן ערך שאמר "בלב טוב", משום שבכלל דבריו דברי כולם. מבאר הרע"ב: "לפי שהלב הוא המניע לכל שאר הכוחות והוא המקור שממנו נובעים כל הפעולות וכו'".

כלומר, אמת הדבר שישנם איברים נוספים בהם מבצעים את הפעולות, אבל הלב הוא העיקר, משום שהוא "הכח המעורר לכל התנועות".

דוד המלך בתהלים ושלמה בנו בקהלת, שניהם מרבים להשתמש עם המילה "לב" כאשר מדובר על תורה. גם בתורה עצמה אנו מוצאים שמקום החכמה הוא בלב, ואין חכמה אלא תורה: "ובלב כל חכם לב נתתי חכמה" (שמות לא, ו).

"בלב טוב" אומרת הברייתא, כך קונים תורה. וכביאור התפא"י, הכוונה כפשוטו ללב רך שעושה חסד עם הבריות.

והשאלות העולות מיד הן: קודם כל, איך זה קשור? מדוע בעל לב טוב מבין טוב יותר את הגמרא? איך זה עוזר לו? אבל יתירה מזאת: איך אפשר לבקש ממישהו שיהיה לו לב טוב? האם בכלל ניתן לצוות אדם שיהפוך מזגו ותכונתו ויהיה לאדם בעל לב טוב?

יש לך שאלה?

הכתובת למכתבים ושאלות:
עלון מעלה מעלה ת.ד. 43064 ירושלים
או בפקס: 15326261341

אשר שאלת

הרב בנימין בירנצוויג

שים נא לבך ללבוש רוח עוז לתורה ולקדושה שהם החיים הנעימים האמיתיים, ומה בצע בהוללות והבלים, ומי יתן כי למחר תתחרט במה שאתמול בחרת להבלי זמנך, חזק חזק בתורה ועזוב נא אהבתה הבטלה ותתענג בדשן התורה. דע לך יקירי כי הכל תלוי בהסכמה והרבה מגדולי עולם התחילו לימודם בימי בגרותם, וכאשר לבשו רוח עוז והסכימו בנפשם הסכמה עזה ומרצית לקבוע עצמם על התורה ולהשליך את כל המית העולם אחרי גוום, ההסכמה החזקה עמדה להם, והם הלכו והגדילו ועשו פרי, בראשית הדרך מזמין השטן עיכובים ומכשולים לפני האדם, כי זה מנסיונות של בני אדם בארץ, אבל סוף האדם לנצח, והבא ליטהר מסייעין בידו... אל תחשוב עצמך כמיואש או שהדבר קשה לפניך, כי אמנם כל ההתחלות קשות, אמנם אין לך דבר העומד בפני הרצון, והבא ליטהר מסייעין בידו".

עד כאן דברי קדשו, שנת הדברין חזור ושנן והם יהיו לך כטל המחייה, וזכור כי שנים אלו של הלימוד בישיבה הם אבני היסוד לבנין נפשך הרוחנית, וחבל להחמיצם בהרגשות שוא הבאות ושבבות, כי אין לשנים אלו תחליף וזמן אחר.

ולכן ההבנה הנכונה לא מתגברת על ההרגשה הקיימת אלא מתמודדת מולה.

בעלון הישיבה של חודש אב, נכתב הרבה מאד על ענין זה של ההכנה לשיבה גדולה, מדבריהם של גדולי ישראל, ואף במדורינו זה נכתבו דברים חשובים בעניין זה. וא"א לחזור עליהם בקצירת האומר שלפנינו, ובדאי שכדאי שתראה דברים אלו כי כשיודעים ומבינים מהי ישיבה גדולה ומה מטרתה, הרי הדברים יוקבעו בלבך ונפשך תכסף לקבלת מתיקות עול התורה.

אין לי אלא להביא בפניך מלשון הזהב היוקדת נבכי נפש של מרן החזו"א זיע"א באופן ההתמודדות אשר נצבת בפניך, ובדאי הדברים כלשונם יעירו ויעוררו נפש עייפה וימלאוה עוז ורצון לקבל את עול טוב ונועם התורה.

"רצוני יקירי, להפנות לך לכעס ותמרורים, על יצרך הרע העומד עליך לבקרים, לעצב ורוחך וליאש את נפשך למען הרחיקך מחיי עד ומחזו"ת נצח לימוד התורה חיינו וקיומנו, חזק נא יקירי חזק נא ולבוש רוח אמיץ לשקידת התורה אשר לך נוצרת...."

באלול האחרון עליתי לישיבה גדולה. ב"ה זכיתי להתקבל לאחת הישיבות היותר נחשבות, אבל באלול היתה לי הרגשה כבדה, הכל מסביבי רציני, מדי פעם היתה לי הרגשה

שאני רוצה לחזור לישיבה קטנה לימים שהיה בהם קצת עליזות ופחות לחץ ואוירה רצינית. מצד שני אני מבין שזו לא הדרך ויש להתרגל לסגנון לאוירה ולרצינות ובפרט שניתנה לי הזדמנות מעולה להתעלות בתורה ויראת שמים באחת הישיבות הטובות ביותר. איך מתגברים על כל זה? יוסף נ. - ירושלים.

שלום לך יקירי

אני מבין מתוכן מכתבתך שאתה מבין שההבנה שכתבת בסוף מכתבך היא הנכונה ולא ההרגשה שהעלית בתחילת הדברים. אני מנסה לטעון שהרגשתך היא דמיון שוא ותעתועים, זו אכן הרגשה שקיימת ובאה, אבל הקונפליקט הזה מלמד שאולי היה חסר לך בהכונה והכנה לקראת עלייתך לישיבה גדולה,

אבא שכזה

מאת: יעקב הלוי

בדקות הראשונות שרר בבית המדרש שקט מוחלט. לא רק אני הייתי המום, זה היתה תדהמה כללית. אני לא יודע ממה נדהמו הבחורים, האם מהאבא המוזר או מהעובדה שהוא בא לבקר בישיבה, אבל אני עצמי נדהמתי דווקא מהבן, איך הוא לא מתבייש?

בלילה, כששכבתי על יצועי, לא הצלחתי להירדם. הנה בא אחד מתלמידי ולימד אותי שיעור מאלף שהייתי צריך ללמוד כבר לפני שלושים שנה ויותר. הוא הראה לי איך צריך בן להתנהג אל אביו.

למחרת קראתי לחיים אריה לשיחה בארבע עיניים. שאלתי אותו בצורה ישירה, איך הוא זכה להגיע לדרגה כזאת של כיבוד אב. "אני מעולם לא הרגשתי שיש לי סיבה להתבייש באבא שלי", אמר חיים אריה. "נכון, אבא שלי אדם מוזר, וזה בגלל בעיות נפשיות שמציקות לו. אבל הוא אדם מאוד חכם, יודע ספר, דואג לי מאוד ותמיד תמיד מייפע לי ועוזר לי ככל שידו מגעת. איפה יש פה סיבה להתבייש? וכי אדם שבנו סובל ממוגבלות שכלית צריך להתבייש בכך? בוודאי שלא! אז למה אם הוא האבא ואני הבן אני כן צריך להתבייש?"

דבריו של חיים אריה הכו בי כמו סלעים כבדים המתדרדרים מפסגתו של הר גבוה. כך מדבר ילד שאביו סובל מבעיות נפשיות, ואני אנה אני בא? אבא שלי אדם נורמטיבי ורגיל לחלוטין.

הבנתי משהו שלא הבנתי קודם: הסיבה שילדים מתביישים בהורים בכלל לא קשורה לאיכות ההורים או למשרה בה הם מחזיקים. היא קשורה בעיקר לאיכות הילדים, ליראת השמים שלהם ולחוסן הנפשי שלהם. נכון שכששאלו את אבא שלי איפה יש פה סיבה להתבייש בו, אבל מי שלא זכה למבט ישר ומפוכח כמו של משה חיים, יכול למצוא סיבות להתבייש גם בכך.

משם רצתי למכולת של אבא שלי. מצאתי אותו סוגר את המכולת. עזרתי לו לגלול את התריס התכופתי במקומו לנעול אותו, ובליבי קיבלתי החלטה שמעתה אני אבקר במכולת של אבא שלי בכל הזדמנות, אכבד אותו ככל יכולתי, דווקא בגלל שאני 'משיב' בישיבה, אני צריך להראות דוגמה לבחורים כיבוד אב מהו.

כשהייתי הולך עם אבא לבית הכנסת בשבתות חופשה ובחגים, הרגשתי תמיד חוסר נעימות. לא אהבתי את זה שהוא לידי, שכולם יודעים שאני קשור אליו.

ברגעים של חשבון נפש הייתי מייסר את עצמי אבל אף פעם לא הצלחתי להתגבר על ההרגשה הזאת.

עד שבא חיים אריה וייסנקוקרשטיין ללמוד בישיבה שלנו. הוא שינה לי את החיים, והוא אפילו לא יודע את זה.

חיים אריה היה בחור מוכשר במיוחד, חברותי מאוד ובעל כושר הנהגה לא מבוסס. תמיד הוא היה בראש הדוברים. בסדרים היה קולו נשמע בכל רחבי בית המדרש, תמיד הוא ניהל את הוויכוחים הסוערים בסוגיה הנלמדת, ההתמדה שלו והכישורנות הברוכים תרמו לכך, החברותיות יוצאת הדופן שלו העצימו את החשיבות שלו בעיני הבחורים כולם, וגם בעיני אנשי הצוות.

ערב אחד הבחנתי שכל הישיבה רוחשת וגועשת: "אבא של חיים אריה הגיע", התלחששו שני בחורים ולא שמו לב שאני שומע. החיוך הקוננדי שעלה על פניהם גרם לי להידרך, משהו לא טוב קורה כאן. מי זה אבא של חיים אריה? למה כולם מתרגשים מזה שהוא הגיע לישיבה?

דקות אחדות לאחר מכן נפתרה החידה. בפתח בית המדרש התייצב חיים אריה, כשלצידו אביו. הם שלפו גמרא מהארון והתיישבו ללמוד עם תחילת סדר ג'.

הרגשתי שהנשימה נעתקת ממני לרגעים אחדים. הייתי המום! אבא של חיים אריה הוא אחד היצורים הכי מוזרים שראיתי אי פעם, וראיתי הרבה כאלו. הנעלים שלו מרופטות כל כך עד שרק בעלי עין חדה יודעים לזהות שפעם הן היו כחולות. מכנסיים בצבע חאקי, וחליפה ארוכה שפעם היתה שחורה והיום הפכה חומה - בהירה, מסתירה את החולצה הלבנה שבקלות אפשר לראות שהיא כבר מזמן לא עברה כביסה.

חיים אריה מדבר עם אביו בטבעיות מוחלטת. כאילו הוא היה אבא רגיל לכל דבר. הוא לא מעיף מבט לצדדים כדי לראות כיצד מגיבים החברים, גם לא משדר שום סימן של אי נעימות.

ממקום שבתו הצלחתי לראות שהאבא, למרות שהוא נראה כמי שבינתו נסתרה, יודע ספר הוא. הוא משתלב במהירות בסוגיה הנלמדת, ובתוך דקות אחדות כבר שולח את בנו להביא ספרי ראשונים ואחרונים.

מזה שנים רבות אני משמש כ'משיב' באחת הישיבות החשובות בבני ברק. מדי ערב אני מגיע לישיבה, בפניה שלי, פותח גמרא וממתין לבחורים שיבואו לשאול שאלות. בין לבין אני פותח קצת ראשונים, מעלעל בדפים הקודמים ומחוזר שוב על הגמרא כדי שיהיו הדברים מחדדים בפני, שאדע לענות על שאלות הבחורים מבלי להתבלבל ומבלי להסתבך.

אני מאוד אוהב את המשרה הזאת. מהפניה הקבועה שלי הצלחתי ברבות השנים לעזור לבחורים רבים מאוד. היו כאלו שעזרתי להם לעלות על דרך המלך ולהבין את סגנון הלימוד, לאחרים עזרתי קצת עם בעיות חברתיות או קשיים אחרים שהתמודדו אתם, והיו גם כאלו ששימשתי כמתווך ביניהם ובין הוריהם. תאמינו או לא, אבל יש בחורים שקצת קשה להם לתקשר עם ההורים שלהם, ועם עזרה של האיש הנכון במקום הנכון אפשר להציל אותם מרדת שחת.

מטבעי אני אוהב לעקוב אחרי בחורים, לראות אותם מגיעים בשיעור א' ישר מהחידה, כשהם עדיין חצי ילדים, ולעקוב אחריהם עד שהם עוזבים בסוף שיעור ג', כשהם כבר בוגרים ומלאי אחריות.

רבים מהבחורים אני זוכה, עד היום אני פוגש אותם ברחוב או בבית המדרש, אבות לילדים שלמדו אצלו בישיבה בבחרותם. תמיד נחמד לפגוש אותם, לראות איך הם התפתחו, להיכן הם הגיעו בחיים. זה מעודד וממלא סיפוק.

אבל יש אחד שאותו לא אוכל לשכוח. חיים אריה וייסנקוקר הוא לימד אותי שיעור חשוב בחיים.

אם כבר הגענו לדבר על זה, כדאי שאתחיל מהתחלה. למרות שאני כיום 'משיב' בישיבה, ובעל מעמד מכובד בקהילה, לא תמיד הייתי כזה. גדלתי בבית מאוד פשוט. אבי מורי היה יהודי תמים, שעבד לפרנסתו כחוננו השכונתי. מדי בוקר היה משכים קום, מתפלל שחרית כוותיקן, ומיד לאחר מכן היה פותח את המכולת, עד הלילה. לאחר שסגר את המכולת היה עובר בבית הכנסת לתפילת ערבית, משתתף בשיעור קצר בעין יעקב, ומגיע הביתה עייף ומותש.

לא נעים לספר, אבל תמיד התביישתי באבא שלי. במיוחד אחרי שהפכתי ל'משיב' בישיבה. בצעירותי ממש סירבתי להיכנס למכולת של אבא, אף פעם לא הלכתי לעזור לו בעבודה, למרות שהוא היה מאוד שמח לקבל קצת עזרה.

צ"ע הא דאמרין קידושין לט: מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה, משמע שהמחשבה לבד הרי היא פחות חמורה מהמעשה, ומאידיך אמרין ביומא כט. דהרהורי עבירה קשים מעביירה, ומשמע שחמורה המחשבה מן המעשה?

תשובות לגליון הקודם

הנה במתניי ברכות פ"ב משנה א' תנן אמר ר' יהושע בן קרחה למה קדמה פרשת שמע לוהיה אם שמעו כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים תחלה ואחר כך יקבל עליו עול מצוות. הנה לכאורה מבואר שעניין עול מלכות שמים ועניין עול מצוות שני עניינים נפרדים הם, וצ"ע איך שייך שיהיה עול מצוות בלא יראת שמים וביותר צ"ע מה שייך עול מלכות שמים אם אינו מקבל עול מצוות.

הבחה"ח חיים גולדמן, מאיר רוזנברג אהרון שניידר ועוד השיבו, כי בוודאי אין הכוונה ששייך זה בלא זה, ורק הכוונה כי הם ב' עניינים נפרדים, וקודם מקבל עליו היראת שמים ואח"כ מקבל עליו העול מצוות.

הבה"ח יוסף שורף אף ציין לדברי הר"י ליבוביץ בדעת תורה אלול-תשרי המבאר את ב' העניינים לעומק וכותב ג"כ שזבל"ז לא שייך אלא שהם שני עניינים, שעול מלכות שמים זה קבלת היראה ועול מצוות זה קבלת ההנהגות בפועל.

הבחה"ח אהרון מובשוביץ וישראל בן ציון מובשוביץ תירצו, שעול מלכות שמים הוא יראת הרוממות ועול מצוות היא יראת העונש, וב' דרגות שונות הם.

תשובות ניתן לשלוח לעלון מעלה מעלה ת.ד. 43064 ירושלים או לפקס 1341-2626-153

בין כותבי התשובות המובחרות תערך הגרלה על שני כרכי משנה ברורה בהוצאת 'דרשו' לשני זוכים (ב"כ לכ"א, חלקים לפי בחירת הזוכה).

כרכי משנה ברורה הוצאת דרשו זכ:

הבה"ח בן ציון מובשוביץ, מבית שמש.

ואהרון שניידר מבני ברק.

אנחנו לעזרתך בכל ענין ונושא בדרכך לעלות מעלה מעלה. צוות מורחב של 'מוקד הישיבה' לעזרתך בכל יום בשעות הערב

בין השעות 7:30 ל-10:30 בערב

שיחת חינוך 1-800-20-18-18

קשה לך?
זקוק לעזרה?

